

BARSI HIRLAP.

Politikai hetilap. Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési árak: Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, egyes szám 20 fillér. Hirdetmények beiktatása jutányosan számíttatik. A „Nyílt tér” sorának közlési díja 50 fillér.

Felelős szerkesztő és lapkiadótulajdonos
Dr. TÖRÖK MÓR.

A lap szellemi részét illető kéziratok a szerkesztőség, hirdetések és pénzküldemények a kiadóhivatal címére küldendők. Kéziratok nem adatnak vissza.

Ahol gyors segítség kell.

A különböző bajok közül, a melyek gyakran s mondhatni állandó nyomást gyakoroltak a magyar nemzetre, egyik sem olyan veszedelmes és mélyreható, mint az, amelyre a gyermekek között módfeletti való nagy halandóság tesz figyelmissé.

Az életerős magyar faj, mely az összehasonlítás folytán megállapítottak szerint az összes nyugat-európai nemzetek között testileg is a legerősebbek közé tartozik, a fenti ténykörülmeny által igazán kiszámíthatatlan súlyos következményü helyzetbe kerülhet.

Előttünk fekszik a belügyminister által most kibocsájtott halandósági statistika. Az ebből elének táruló adatok nemcsak szomorúak, de egyuttal megdöbentők is.

Négy évvel menjünk csak visszafelé, amikor a halandóság — itt természetesen csupán gyermekekről beszélünk — átlagosan 19 százalékot tett ki s akkor feltétlenül gondolkozóba esünk a mai állapotok felett. A következő évben a százalék száma már néggyel emelkedett. 1904-ben a perzent száma 28-at tett, míg 1906. első felében a gyermekek közötti halandóság 38%-ra szökött fel.

A kimutatás átlagos számítás alá veszi a minden évben rendszeren bekövetkezendő ragályos be-

tegségek által elpusztultak számát s ennek százaléka a kimutatásban szereplő hányadból már eleve levonott.

A gyermekeknél tapasztalt szembeszökően nagyszámu, a szaporulatlan arányban egyáltalában nem álló halálozás indító oka tehát csupán közintézményeinkben, közegészségügyi viszonyainkban keresendő s ott is található meg.

A fentiek bizony igen szomorú fényt vetnek országunkban levő közállapotokra, de mert itt nem a gáncsolás, hanem a bajon való radikális és gyors segítség a célunk, nem teszünk egyáltalában senki szemrehányást, csupán az állapotok megszüntetését sürgetjük.

A gyermek-halandóságnak a normális határon túl való megakadályozása egyszerű dolog és gyorsan kivihető. A legfontosabb első sorban az ovoda-ügynek rendezése.

Az e téren való állapotaink igazán lehetetlenek, a baj csirája pedig innen indul ki. Követeljük a szigorú és pontos ovodai orvosi vizsgálatot hetenként, a lehetőséghez többször is.

Lépten-nyomon előfordul, hogy az ovodába betegség csiráját magában hordó gyermek kerül. A primitív műveltségű szülő nem lát a gyermekén semmi aggodalomra keltő dolgot, de igen gyakran az intelligensebb szülő figyel-

mét is elkerülő, a laikus által fel nem ismerhető, de orvosi szemmel nyomban konstatalható betegség és megtörténik, hogy a gyermek így lappangó bajjal napokig érintkezik a többiekkel s terjeszti a betegséget.

Rendes orvosi vizsgálattal ez a baj nyomban megszűnik. A gyanus gyermeket az orvos hazaküldheti, a többieket nyomban fertőtleníti s ezáltal sok, nagyon sok katasztrófának van az útja elvágva.

Fontos és kívánatos sok, mennél több ilyen ovoda felállítása, hogy egy rendszerint kis helyen mennél kevesebb gyermek gyűljön össze.

Az elmondottak látszólag kis dolgok, alapjában véve azonban igen komoly és mélyreható következményü bajra képez orvos-ságot.

Egyedül az ezen ügyeket intéző szakkörökön mulik, hogy a statistika adatai a jelen szomorú képet többé elének ne tárja s képtelenek vagyunk azt hinni, hogy ez ügyben rövidesen intézkedés nem történik.

A baj komoly és előrehaladott, magunkra vessünk, ha így folytatódik továbbra is.

Czinkórság.

Azt képzelik, hogy a czinkórság, mely soha sem volt oly virágzásban, mint manapság, csak egy kis „gyöngeség.”

TÁRCZA.

Intés.

Szeress, szeress!
Ne zárd el ifju szivedet!
A bú nem kérdez, nem kopog,
Belélopózik és kinevet.
S a rejtett bánat tizszeres.
Szeress, szeress!

Szeress, szeress!
A bánat barna éjmadár,
Huhogva zárt helyekre jár.
S ha egyszer megtalálta már,
Más odvat nem hamar keres,
Szeress, szeress!

Szeress, szeress!
Oh tárd fel ifju szivedet!
Csak tiszta fényes légkörön
Talál tanyát a szép öröm
És hord belé nagy kinceket!
A kéj ott százezerszeres!
Szeress, szeress!

Lantos.

Életrajzom.

A „Barsi Hirlap” eredeti tárczája.
Irta: Góbé.

Születtem 1870. április elsején. Apám jó módú főispán, anyám főispánné volt. — Születésemet nem vették komolyan, különösen az apám nem, aki jó módú ember lévén, ebben is csak áprilisi tréfát látott. — Erről a korról nincs semmi különös feljegyezni valóm. Arra emlékszem, hogy sokat bögttem s ilyenkor mindig tiszta pelenkát adtak, — ha meg ordítottam: akkor egyszerűen megverték. — Nyolcz napos koromban — (apám főispáni beigtatásakor) körülhordoztak a vendégek között, mindenki azt mondta rám, hogy okos vagyok s minister lesz belőlem. — (Azóta, bár nem hordoznak körül, okosabb lettem, mert látom, hogy igen sok nem okos ember van, akiből mégis lett minister.)

Ötéves koromban egy francia bonnet kaptam, aki tulajdonképen Svájc-ból való, ez elkisért engem minden nap a népkertbe, miközben bő tapasztalatokat volt alkalmam szerezni, hogy a hadnagynak, vagy a századosnak van-e több csillagja. Szánakozva tekintettem azokra a „csak” bakakáplárokra, akik szoptatós dadáknak kurizálnak, virzsinját színek és nagyokat köpdösnek.

Tízéves koromban beirattak a gymnáziumba, ekkor az igazgató bácsi szorgalomra és munkára intett, — mondta, hogy visel-

jem jól magamat s tanuljak, mert különben nem lesz belőlem semmi. — Erre azt mondtam az öregnek, hogy ilyesmit ne beszéljen, mert az apám főispán s okvetlenül fog belőlem csinálni valamit, — iskolaigazgató legalább is lesz belőlem, tettem hozzá élesen, de stréberség nélkül. — Az öregnek fájt a stréber kifejezés — mert tényleg nagy stréber volt. — Gyenge tehetség, kevés tudással, de annál több pózolás, ezek voltak főjellemvonásai. — Történelmet tanított, de ebből is csak az évszámokat tudta, a lényegről fogalma sem volt. Egyszer fellépett valahol képviselőjelöltnek, kapott 18 szavazatot, — persze megbukott, — de ezért kárpótlásul Ferencz József rendet kapott, amit aztán minden ünnepélyes alkalomkor — még márczius 15-én is büszkén viselt. A nevenapja alkalmából, mikor igazgatói szünnap volt, a rendjelet be is hozta az osztályokba és mutogatta. Sok gyerek azt hitte, hogy az ordó csokoládéból van és meg akarta hamarjában enni. (Szerintem tényleg okosabb volna, hogyha csokoládéból volna, mert akkor legalább tényleg meg lehetne enni; — így legalább lehetne használni valamire!)

Tanáraim egyforma szürke emberek voltak. Későn jöttek be az órákra, egy pár diákot beszekundáztattak, esőngetéskor a felelőnek gyorsan jelest adtak, aztán hamar kiszaladtak szivarozni s a szemben

Pedig ez nagy tévedés.

A czimkórság ragályos betegség, kiszámíthatatlan károkat okozó epidémia, melynek naponta vannak halálesetei. Igenis, halálesetei, még pedig a czimkórsággal járó fényűzés öngyilkosai.

A mai devalvált világban, midőn minden fölösleges pénz a mailandi kiállításra vándorolt, midőn a hererek elleni hadihajó demonstráció és expedíciónak az ára felémészti Németország kölcsönadható tőkét, ma, midőn az angol bankban három és félperentes a pénz és az orosz-japán hadjárat csak a cseh országi gyász-szövet gyárosokat árasztotta el pénzzel, a nagymérvű gyászesetek miatt; tehát a mai pénztelen világban minden embernek összébb kell huznia gyékényeit.

Mégis mit tapasztalunk. Azt, hogy adósságot adósságra halmozva, adja át magát a középosztály nagyrésze a czimkórság és a vele járó fényűzés betegségének.

Egyáltalán nem akad itt ebben az országban józan ember, ki prófétaszerű hangon megmondja a középosztály romlásba induló nagy részének: Megállj! Vesztedbe indulsz!

Hiszén Egyiptomban megjövendöltette Faraó magának a hét bő esztendő után a hét soványos esztendőt, hogy népét a takarékosagra és arra az esetre is ráerősítse, ha nem lesz kenyere.

Minálunk senki sem gondol a holnap-pal Csak a „ma”, a mai nap élvezetével törődik s él a véletlenre bízva a jövőt. De hogyan is aggodnák itt ez a kegyelmes, méltóságos, nagyságos ország!? Ott, hol oly nagy a személyes gög, hogy per „te kegyeles uram”, „tedd meg” — beállíthat mindenki a ministerekhez. Itt a czimkórság eme modern Spanyolországában, hol annyi a méltóságos ur, hogy nemsokára ezeknek vagyontalanul maradt és nyugdíjból kivénült gyermekei részben a szegények házába kerülhetnek.

A czimkórság mániászerű járvány hazánkban, mert itt ki-ki boldog, ha egy fokkal magasabbra titulálhatja ismerését, a „tekintetést”, „nagyságossá”, a „nagyságost” „méltóságossá” fokozza. Itt senki sem mondaná a hivatalnokoknak valódi czimét, de a szolgabíró „főszolgabíró”, a jegyzőt „főjegyzőnek”, a póstamestert „főpóstamesternek”, az igazgatót „főigazgatónak” ezimezi. Azt, hogy ezzel a ministeri kinevezés nélkül való előléptetéssel hizeleg az illetőnek, tudja, mert derült mosolygás közt utasítja rendre mindenki, ha magasabb czimzéssel illetik, a helyett, hogy felháborodna. Ugyan kérem, kinek van ma

Magyarországon tekintetes asszony felesége? Az ujjamon elszámálhatnám.

Ma minden nő nagyságos asszony, ha két szobája van és eselédjét kifizetheti. Nagyságos asszony a kir. táblai bíróné ép úgy, mint az a varrónő, ki délelőtti órákig való gépelés után, az asztalához ülve, szidja lusta eselédjét.

S a eseléd ennek is azt feleli: „ha nem tetszik a nagyságának, elmehe-tek”, mintha az osztálytanácsosnál szolgálna.

Nagyságos asszony a cipész neje, ha három legénynyel bíró üzlete van az urának, mert férje már nem suszter-majszter, hanem princípálisa a cipőgyárnak. Ma cipőgyár lehet, kérem egy hatméteres boltban is.

A „főnök ur” — mondja a krajzleresinas a gazdájának és a főnöknének azt mondja: „kisztihand, nagysám.” Az meg csak természetes, hogy ha a szobaleánynak így írnak: „Juczi kisasszonynak”, hogy a házi kisasszony csak „nagysám” lehet.

Oh, Don Quichotte, eljött a te korod itt is.

A napokban halottam egy jó adomát.

Egy méltóságos ur két legifjabb leányát selyemruhákkal lepte meg, mert fiakerezni szoktak az anyjakkal.

A legöregebb leány, egy vén kisasszony, morogva jegyezte meg, hogy „bezzeg a papa őt nem szereti, ő neki nem vett selyemruhát és őt gyalog vezették annak idején ide-oda!”

S a böles mama erre így felelt: „Te csak tekintetes kisasszonynak születél s későbbben lettél nagyságossá! Ez a két kisebb leány méltóságos korunkban méltóságosaknak született már, ezeket más illeti meg.”

Egy anyától ez elég kiméletes definíció, mert mondhatta volna azt is: „te már vén vagy és csuf.”

Egy másik esetet is tudomásomra hoztak, X. bepanaszolta a eselédjét, hogy feleségét ki pofon ütötte, visszavágta.

A bíró rászól a síró leányra: felelj, igaz ez? hogy történt?

— Kérem alássan a nagyságos ur azt mondta, hogy elveszett egy nadrág s hogy keressem meg és én hiába kerestem. A nagyságos asszony pedig összepofozott és tolvajozott. Pedig én soha sem loptam! — mondá sírva a eseléd.

— Hát hová lett a nadrág? — kérdé a bíró.

— Azt a nagyságos ur vihette el. — Én nem.

— A nagyságos ur? Hát kérem X. ur, ki maga tulajdonképen? Országgyűlési kép-

viselő, osztálytanácsos, egyetemi tanár, táblabíró, vagy királyi tanácsos? — kérdé a bíró.

— Én kérem, — feleli némi zavarral a panaszos, én kereskedő vagyok.

— Hm. Talán jótékonyágáért kitüntetését kapott, hogy nagyságoltatja magát?

— Nem én, kérem, én nem kaptam semmit, én nadrágban utazom L. czég megbízásából, s ez az in ex prestible nem is a tulajdonom.

— No hát jegyezze meg legelőbb is tisztelt X. ur, hogy én önt hamis czim használatáért megdorgálom, mert, ha még nincs is paragrafus, de az félrevezetés, ha magasabb rangnak adja ki valaki magát. A közkatona, ha hadnagyi ruhát ölt lezaratik! On egyszerűen X. kereskedő, illetve ügynök stb.

De kérdés ezen példából tanul-e másvalaki is?

Miattam exzelleneznek hívhat Velen-czében bárki, de itt Aranyosmaróton nem szabad ezt megengednem, mert ez hamis czim. Ez pedig czimbitorlás.

Oh és mibe kerülnek ezek a czimek?

Csak a patikát vegyük, hol kétféle expedíció van. Egyszerű és elegáns: Ha a eseléd azt mondja a méltósága beteg, a gyógyszerész aranyos skatulyát, selyem kötést és másforma üveget vesz elő; a ke-nőcsorvósságot világért sem adja fadóbozban, de elegáns porcellánban és így drágább lesz.

A „nagyságos asszony”-nak a kofa is drágábban számít. (Pláne itt Aranyosmaróton.)

Mindenben szeretjük a „művelt nyugat”-ot majmolni, akkor miért nem vesszük át a francziától az egyszerű megszólításokat: Uram, Asszonyom, Kisasszonyom? Hozzá tehetjük azután a rangot is mint a franczia vagy a német is, ily formán „gróf uram”, „tanácsos uram”, „titkár ur”, „minister ur”. És szokjunk le a tisztelendő ur helyett főtisztelendőt, az igazgató elé a főczimet oda tenni. Miért akarunk mi főtitkárok, főrendezők és főpénztárosok lenni, mikor nincs pénzünk. Nincs és még kölcsön sem kapunk!

Mach dich gross! — mondja a német azokról, a kik felfuvalkodottságukban és ostobaságukban magasabbra törnek, mint a hová valók és én is azt szeretném lefés-teni, hány asszony a „nagyságos” titulája, nagyságos barátsága, jourja és nagyságos toaletje vitte a szerencsétlen eladódott férjet a börtönbe vagy a halálba.

A „tekintetes” czim az oly puritán, diplomás emberek czime. Legyen az akár

levő nőnevelő intézet bakfisaival és apáczáival kokettiroztak. — A előadási órák esendjét csak ritkán zavarta meg egy-egy elhangzott pofon, vagy a tanár urak uzsorásainak szemtelen megjelenése. Ilyenkor a tanár ur hirtelen gyűjtést rendezett köztünk az eperjesi, vagy más tűzkárosultak javára s az összegyűlt 3—4 forintot ennek az „uzsi”-nak adta át, mint „gyűjtő”-nek. Erre az uzsorás kiment s ilyenkor jó dolgunk volt, mert mindenki, aki felelt: jelest kapott.

A negyedik osztályban egy kis baleset ért. Nem tudtam, hogy Cornélius Népos mikor született s hogy a gyöngytyuknak hány körme van. Ezért megbuktam. Pótvizsgára küldtek latinból és természetrajzból. — Szerencsére apám főispán lévén és a vármegyei régészeti társulat elnöke, — előbbi minőségében a természetrajztanárt áthelyeztette máshova, — utóbbi minőségében pedig a latin tanárnak egy római korbeli bieskát küldött s így a pótvizsgán szépen átmentem. (Én azt hiszem, hogy a latin tanárnak is nem annyira a bieska, mint kollegájának az áthelyezése imponált.)

Hatodik osztályos koromban már nagy ur lettem: megválasztottak a „Toldi Ferencz” önképzőkörbe alkönyvtárnoknak. — Erre roppant büszke voltam. Egész dolgom abban állt, hogy minden szombat, a „könyvtárnap”-on nyugodtan gorombáskodhattam mindenféle könyvkérővel, még

a nyolczadikosokkal (!) is, azonkívül magának és ideálomnak hazavittem annyi könyvet, amennyi kellett. (Ma 36 éves vagyok, de még mindig van belőlük — már a könyvekből — egypár!)

Mikor a „hetedik”-be (VII.) kerültem, már nagyobb ambízióim voltak. Főjegyző akartam lenni. Tudtam, hogy ez valami nagyobb állás, mert ezután már csak az alispán következik. De csakhamar meglehetősen csalódtam, mert megtudtam, hogy az önképző körben nincsen alispán, hanem legfeljebb csak alelnök, vagy elnök. — Az önképzőkör alispánság hiánya már csak azért is bosszantott, mert szerettem volna egyrangba kerülni Borbáth bácsival, a megyei alispánnal, aki engem mindig lenézett s egyszer meg is nyakalt, mikor görönggyel megdobáltam.

Szóval és valóban tervem sikerült, főjegyző lettem. Ilyen czimen az ülések alatt — amelyek különben ép olyan gyerekesek voltak, mint a mai delegációs ülések — főjegyeztem mindent, ami elhangzott; — többször bíráltam meg beérkezett költeményeket, melyek közül többet „érdem-könyvre” is ajánlottam (még az „Uj Hírek” se közölné le őket!) egynémelynek pedig az elégetést javasoltam, azzal a szellemes hozzáállással, hogy füstjük nem fog felfelé szállni. . . .

Magam is irodalmi babérokra vágyódnván, irtam egy értekezést ilyen czimmal:

„Széchenyi és Kossuth, avagy a szív és ész politikája.” Ez tizennyolcz oldalra terjedt s igen büszke voltam rá, mert kifejtettem benne, hogy Széchenyi észpolitikus, Kossuth szívpolitikus volt. (Van is benne valami!) Értekezésem folyamán adtam tanácsokat mind a két államférfiúnak, — kár, hogy nem élnek, — bizonyára megfogadnák.

Közben. . . — Horatius költeményein fellelkesevde — versírásra is adtam magamat. Irtam verseket ideálomhoz, Katinkához, aki engem nem akar szeretni, mert szerelmes egy könyvelőbe, aki viszont őt nem szereti s ezért ő bus, magános éjszakákon az erdőben kóborol és a „Sir a kislány a Balaton partján” czimű nótát dudolja, miközben mélabusan nekitámaszkodik egy fának: . . . amelytől (ez szellemes!) nem látja az erdőt! . . .

Márczius elején nagy megtiszteltetés ért. Tanárelnököm és társaim felszólítottak, hogy a márczius 15-iki ünnepélyen szavaljam el a „Talpra magyar”-t és ismertessem az ünnepély történeti jelentőségét! A Talpra magyar elszavalása nem közönséges dolog. Ehhez érczes hang és magyar diszruha kell. Érczes hangom volt nekem, diszruhája pedig az apámnak. Kölcsönkértem tehát a diszruhát az öregemtől. Könnyen idadhatta, mert ő, mint főispán, a márczius 15-ét április 11-én ünnepli.

(Folyt. köv.)

gazdasági akadémiai, akár doktori diploma, a tekintetes dukál neki, mert tudása vitva ki neki e tekintélyt. És ezt a címet restellenék a kedves magyar asszonyaink?

A tekintetes asszony sárczipőben is elmehet a piacra, vizitbe és a templomba, a nagyságosok már kocsin robognak, ha van kocsipénzük, mert így illik. És kérem, hogy veszi ki magát, ha a krajzlerosné így szól:

— Hallja maga, mondja maga meg a nagyságának, hogy már 41 darab szafaladé vacsorával és 20 kiló kenyérral tartozik, küldje meg!

Mert ma még a gépirónó is „nagysám” és nagysám a „masamód” leánytól kezdve fölfelé minden leány, mióta a cselédleányok kisasszonyok.

Kérünk tehát ebben a pénztelen világban egy paragrafust arra nézve, hogy mivel büntetendő az illető férfiú, nő, vagy leány, ki rangján felüli czimzést követel?

Arról persze nem tehet, ha imádója azt is mondja neki: királynőm! királynője lelkemnek! Sőt istennőjévé is kinevezi, de itt lenn a prózai világban ne vezessük egymást félre. Ne csufoltassuk ki hölgyeinket, kik hiszen mind onnét eredtek, a honnét nemzeti asszonyaink!

Olesőbb lesz még a háztartás is mindegyiknek, ha kisebb urat mutat, mint a minő. Tanítónő ma már ugy sem lehet hosszú ideig egy úri kisasszony sem, így tehát jó lesz a házi dolgokkal foglalkozniok. A kisasszony főzhet is, a tekintetes asszonyok főzni szoktak, és én fogadást ajánlok, ha a mi nőink visszatérnek „jour” helyett a konyhába, nem marad a lányuk pártába. **Lyk.**

Levél Budapestről.

Budapest 1906 június 23

Bár az állami színházak már bezárták kapukat és az öreg nap is jobb ügyszó méltó buzgalommal kezdte hirtelenül reánk eregetni legforróbb sugarait, — a még nyitva álló színházakban elég változatos és zajos az élet. A szerencsés Királyszínház, mely a János vitéz előadásainak számával rekordot teremtett, most ismét oly kitűnő „sláger”-hez jutott, hogy a Madár Matyi sikere miatt nem is szándékozik nyári szünetét a szokásos időben megkezdeni, hanem folytatja előadásait, amíg a nagy meleg a színházból az utolsó Mohikánt is ki nem pörköli.

A Magyar Színház meg épen szokatlan eseménynek nevezhető különlegességgel csalogatja a közönséget. Az olasz gyermek-opera társulat nagy érdeklődés mellett folytatja előadásait és a piccolo tenoristák meg primadonnák meg is érdemlik, hogy meghallgassák őket. Csakis oly fejlett zenéjű országból lehet oly nagy feladatokra gyermekekből álló társulatot összeállítani, akik között a legöregebb 15 éves, de ez már annyira „öreg”, hogy egészen kéri a társaságból.

A színházakon kívül is annyi a szenzáció, hogy hamarosan föl se lehet sorolni. A Buffalo Bill előadásai valóban nagy érdeklődést keltettek, de a legnagyobb meglepetést a társulat kitűnő indiánjai műsoron kívüli rögtönzött előadásukkal keltették, mikor éjjel a Kerepesi-uton egypár békés járókelőt megbiéskáztak. A külső Kerepesi-ut lakói különben éjszakánként olyan csatkiáltásokra szoktak fölébredni, amilyeneket eddig csak Amerika vadregényes vidékein a farmerek hallottak. De legalább megismerhetjük a derék rézbőrűek harezi életét a maga valóságában, mert mégis csak egészen más az, mikor komolyan megy a dolog, nem úgy, mint a komédiában. Attól félek azonban, hogy ha így folytatják a kiváló harezosok, akkor kénytelenek lesznek vendégszereplésüket meghosszabbítani, még pedig hűvösebb helyen, mint a cirkusz.

A többi mulató helyen, egymint Ósbudavárban, a Beketow-cirkuszban, az összes variété-előadásokon, mindennemű zengerájban és lebujban most a legnép-

szerűbb a maesies (matchiche) nevű kalamajka. Népszerűségének az a magyarázata, hogy ezt a táncot Ósbudavárban egy rendőrtisztviselő betiltotta, mint szeméreméért mutatót. A bódé tulajdonosának felebezése folytán a maesies egy bizottság elé került, a melynek tagjai már nem voltak olyan szemérmesek és megengedték, hogy a viharedzett kisasszonyok tovább gyönyörködtessék Budapest közönségét a maesiesesal. Így hát maesies járja most mindenütt és míg azelőtt azzal köszöntötték egymást az emberek:

— Láttad Fedák Sárít?,
most, ha két ismerős találkozik, az üdvözlés így módosul:

— Láttad már a maesiesot?

A népszerűsége vágyó politikusok pedig ezentul, — IV. Henrik francia király mintájára, aki azt akarta elérni, hogy legalább vasárnap minden parasztnak tyúk főjjon a fazekában, — azt fogják fölvenni programjukba, hogy legalább vasárnap minden szegény embernek maesies főjjon a faze. . . . azaz hogy maesies legyen a mulatsága.

Krónika.

Palotaügy.

Aranyosmaróton mult héten kiűtött a palotaforradalom. A közönség, az u. n. közvélemény lázongni kezdett, de ma már nem veszedelmes a helyzet. A t. közvéleményt ugyanis leintették. Nem tudjuk, honnan ered. Tény mégis, hogy a kedélyek felhevült méretei sokkaltá kisebbek, mint voltak. Az első napokban ugyanis azt kellett hinni, hogy legalább is linchelés következék. Ma? Ma alighanem bennünket raknak el, mert a t. közvélemény áomra hunyodó szeméit különféle vakító színekkel molestáljuk. Ejj, t. közvélemény, — igazán restelljük e Pálfordulást. Vagy Pál nem fordult? Ugy látszik. A palotaforradalom csak műfelháborodás volt? Valószínű. Mintha csak arra kellett volna, hogy annál fenségesebb legyen az utólagos megnyugodás. Tudniillik a t. közvélemény mint legfelsőbb fórum kedvező végítéletet akart hozni ez ügyben. Kellott tehát egy hatalmas vádindítvány, mert ilyenkor a felmentő ítéletnek nagyobb az imponáló ereje. Hát ugyan még nem tartunk a végítéletnél, de közeledünk hozzá. Szükséges tehát, hogy egy kicsit beleavatkozzunk az ügybe. Nem a vádló szerepét kívánjuk betölteni, — ez egyszer inkább bíró akarunk lenni. Persze csak olyan kritizáló bíró, kinek ítélete nem dönti el a vitás ügyet, csupán felvilágosítja. A történet kezdetét már elmondtuk lapunk mult számában. A történet tulajdonképp azonban előbb kezdődik. A pénzügyi palota munkálatainak tervrajza és költségvetése elkészülvén, — nyilvános árlejtés tüzetett ki, melyben felhívtak a vállalkozók, hogy írásbeli zárt ajánlatban tudassák, mily áron hajlandók a tervrajznak és költségvetésnek megfelelő munkákat elkészíteni, — mert aki olesőbb, az kapja meg a munkát, feltéve mégis, hogy a képviselőtestületnek bizalma léssen hozzá. Egymásután érkeztek a szebbnél szebb ajánlatok. Megtartatott az árlejtés és ekkor kiderült, hogy többeknek olesőbb az ajánlata, mint a végeredmény győztesének. Daczára annak, hogy az olesőbb ajánlatot tevők megbízható szakemberek voltak és megfelelő anyagi biztosítékot is hajlandók voltak nyújtani, — megtörtént az, hogy a győztes vállalkozó szóbelileg kezdett alkudni és habár talán mások is alkudtak volna, — a munkákat a szóbeli alku alapján neki adták ki. Akkoriban vállalkozói körökben sok szó volt róla, mivel ily fajta közmunkálatoknál sosem fordul elő, hogy a zárt titkos ajánlat felbontása után szóbelileg lehessen alkudni. Hiszen ép ebben rejlik a zárt ajánlat lényege, hogy ne legyen szabad a szóbeli alku. Mert különben az élelmes vállalkozó mindig győztes lehetne. Nem is kellene olyan sokat törődnie a számítgatásokkal, csak egyszerűen 1—2%-al olesőbb lenni mint a

legolesőbb írásban ajánlkozó. Elég az hozzá, hogy a jogaikban és érdekeikben sérelmet szenvedett versenyző szakemberek fel voltak háborodva és beszéltek holmi kicsinált dologról és azt akarták, hogy e lap hasábjain ostorozzuk az esetet. Mi annak idején nem foglalkoztunk a kérdés ezen vonatkozásával, mert ezt magánérdekre tartozó külön ügynek minősítettük, hanem azt a tanácsot adtuk, hogy az illetékes fórumok elé vigyék ügyüket. Megfogadták-e tanácsunkat, nem tudjuk, csak tudjuk mégis, hogy Pilátusék nem avatkoztak a község autonóm ügyébe, amiből azt következtettük, hogy rossz tanácsot adtunk és hogy bizony mégsem volt ez olyan magánérdek, hogy ne kellett volna védelmünkbe venni. Végre is, Aranyosmarót képviselő testülete ha nem is szabálytalanul viselkedett, de korrektül semmi esetre sem és ebből a szempontból állania kell a legszigorubb kritikát is. Most ezt felkavarjuk és a következményekért erőkölesileg a képviselő-testületet tesszük felelőssé. Nem fogadhatjuk el azt a védekezést, hogy a helybeli vállalkozót kellett előnyben részesíteni. Az elvet magát honoráljuk, ámde csak az esetben, ha a helybeli vállalkozónak érdemei vannak, melynek legkevesebb feltétele az, hogy szakember legyen. Hiszen ily módon akár melyikünk vállalkozhatott volna, de azért bármi mibe mernénk fogadni, hogy más helybeli polgár még ha még 5%-al lett volna is olesőbb, nem kapta volna meg a munkát. No jó van, — megtörtént, — de akkor aztán tessék szigorunak lenni az ellenőrzésben. Hol maradt a szigoru ellenőrzés, ha két hónapra rá előtötte a viz a palotát és amit még soha ember nem hallott, — fundamentumot esőviz törhesse át. Lehetetlen, hogy szigoru lett volna az ellenőrzés. Már csak azért sem, mert akkor nem jelentkeznének nálunk munkások panaszokkal. Van szerencsénk a t. képviselő-testület tudomására hozni, hogy a fundamentum építésénél részt vett szakértő munkások hajlandók bármikor esküvel megerősítve bizonyítani, hogy a talapzat el van fussolva, mert a felhasznált anyag rossz minőségű, — mert egyéb más hibák is ejtettek. — Talán még lesz alkalmunk ezekről a tanukról jelentést tenni, de már ezuttal is hangsúlyoznunk kell, hogy e tanuk iránt jó lesz érdeklődni. Mert mi bizony nem engedjük elaludni az ügyet, bármennyire respektáljuk is egyébként a t. közvélemény kívánságát. Különben nem hiszszük, hogy az általános közvélemény napirendre óhajtana térni az ügy felett, ez legfeljebb csak egyes csoportok, az aranyosmaróti szabadkőművesek érdeke lehet. Egyben kóstolólul a következő nyilatkozatot közöljük:

A „Barsi Hirlap” tek. szerkesztőségének Aranyosmarót.

Alulirottak kinyilatkozzuk ezennel, hogy ugy az eddigi, valamint az elősorolt állításainkat hitünkkel is bizonyíthatjuk.

A hibák, melyek a pénzügyigazgatósági palotánál tudomásunk szerint léteznek, a következő helyeken találhatók és a következőkben keresendő:

1. A cémenthabarcs általánosan nem jó, mert nem köt (rossz arányban kevertetett.)

2. Az izoláló-lemezek a vízszintes felületeken hiányzanak, a tisztíttelep-hez vezető útdalán, középe táján (délkeleti oldalon.)

3. A függőleges elszigetelés teljesen elmaradt, egyáltalán nem is létezik.

4. A pinczehelyiségeknél a szinfalazatoknál, valamint az alapfalaknál apró kő- és téglatörmelék lett vegyítve s többnyire szárazon falaztatott.

1906. június 26-án.

Urbanek József. Mavleri István

Mecsko Orbán
tanu.

A közönség köréből.

(E rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

A közönséghez.

Ugy a helybeli, mint a vidéki épített közönség azon téves hiszemben van, hogy a Pető-féle fedéscserénél jobb és olcsóbb fedőanyag nem áll rendelkezésére.

Módomban volt meggyőződni, hogy a Pető-gyár annyira túl volt halmozva megrendelésekkel, hogy a január-februári rendeléseket még júliusban is csak részben tudta kiszolgálni, amikor a megrendelő örült, hogy a silányabb égetésű cserépből vihetett régen lefizetett előlegeit s hogy a hónapok óta fedetlenül álló házat a végpusztulástól megmentheti.

Pedig e silány cserép nem érdemli meg ezen áldozatot, mert ha tüzetesebben vizsgálat alá vesszük eme nehezen megszereshető cserép minőségét, egy a következőkről győződhetünk meg:

A legnagyobb hibája, hogy a vizet magához veszi és a cserép testén átsepeg, s az így becsépeget viz a mennyezetet és a fedélfákat rövid idő alatt tönkre teszi.

A másik hibája túl nehéz volta, főleg esős idő alkalmával a fedélszerkezet sokat szenved, ezért bizonyult mindenütt gyengének a fedéllécezet, mely a szarufák között lehajlik, s bárki megolvashatja az utcáról, hogy hány szarufa van az épületen, s ha a fedélszék nem tulerősen van konstruálva, egészen deformálódik.

Köztudomású, hogy olyan égetett agyag, mely sok vizet vesz magához, a fagynak csak rövid ideig tud ellenállni, mely idő épen elegendő arra, hogy a fedél és mennyezet fát s ezzel együtt a tulajdonost is tönkre tegye, vagy legalább is érzékenyen megkárosítsa.

Ilyen sor vár arra, ki Pető-féle cseréppel fűdi házat.

Ezek előrebocsátása után meg kell adnom a kiutat is.

Van Aranyosmaróton még egy cserépgyár, melynek gyártmányát tiszta lelkiismerettel ajánlhatom s ez a Homanovszky-féle gyár. Ennek a Pető-cserép fölött meg van azon előnye, hogy a vizet át nem eresztí s ugyanazon árban mészhabarcba rakva, nagy belső hézag tömítéssel készíthető, mely megvédi a padlásteret a hófúvás ellen.

Van még ennél is előnyösebb és teteszebb fedő anyagunk is, bár nem helyben, mégis egypár nap alatt ideszállítható, mert e gyárakban állandóan egymillió cserép-készlet van raktáron.

Az egyik gyártulajdonos Dippong József, a másik Bohn M., mindkettő Nagy-kikindán lakik és két különböző méretű, feketére melegen mázolt, kettős átfogású cserepet gyárt. E cserepekből 18 darab kell egy négyszög méterre, ennek súlya 30 kg., vizet nem vesz föl, megóv eső és hó ellen, a fedélnek elegáns külsőt ad, javítás ki van zárva.

E cserepek ár tekintetében ideszállítva a vasutállomásra is kiállják a versenyt, s tekintve, hogy könnyűségükkel fogva sokkal vékonyabb fedélfákra van szükség, s csak felényi lécz kell, még olcsóbb, mint a Pető-féle cserép.

Szükségesnek tartottam ezeket az épített közönség tájékoztásul közre adni, mert nem nézhettem jó lelkiismerettel a közönség nagymérvű károsodását.

Egy szakember.

H i r e k.

Előfizetési felhívás. Julius hó 1-ével a félévi előfizetések ideje lejárván, tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy az előfizetéseket megújítani, kiknek pedig hátralékuk van, a mellékelt postautalvánnyal beküldeni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése akadályokba ütközhesse.

A kiadóhivatal.

Jubiláló ügyvéd. Rochlitz Tivadar pozsonyi köztisztelt ügyvéd, a pozsonyi ügyvédi kamara elnöke folyó hó 17-én ünnepelte negyvenéves jubileumát annak, hogy ügyvédi irodáját megnyitotta.

Kinevezés. Harrer Antal aranyosmaróti segédjegyző Nagyülésre anyakönyvvezetővé neveztetett ki. Igen tehetséges, szorgalmas és törekvő embernek ismertük, aki bizonyára a régi marad új ügykörében is.

Adókiivetés. Vége a jó időknek, — kezdődik az adókiivetés. Ez pedig sokat jelent. Nem kevesebbet, mint hogy lesz exequálás és más sikánia. Az országban mindenütt nagy a panasz a miatt, hogy az adókiivetésnél a viszonyokat kevésbé ismerők járnak el és így a fenforgó konkrét sérelmeket kellően elbírálni nem képesek. A mi adókiivető bizottságunkról nem állíthatunk ilyet. Mindazáltal nem hagyhatjuk megemlítés nélkül, hogy a tervezet sok sérelemre fog okot szolgáltatni. Ezt abból lehet következtetni, mert magasabb adókat terveznek kiivetni, mint az elmúlt időkben. Jóhiszemű félreértésen alapulhat ez. Az exlex folytán a megélhetési viszonyok épen séggel nem javultak, sőt határozottan rosszabbodtak és így eltekintve attól, hogy a hátralékos kincstári tartozások utólagos befizetése már magában véve is ugyszólván rendkívüli kiadásként szerepel, méltányos volna, ha az adó a multakhoz képest arányban tartatnék. Az adókiivető bizottság feladatát fogja képezni, hogy eltalálja a kellő mértéket, mely a viszonyoknak megfelelően alkalmas legyen arra, hogy általános panaszra és zugolódásra ok ne legyen.

Évnyegedes közgyűlés. Barsvármegye törvényhatósági bizottsága ma tartja rendes évnyegedes közgyűlését.

Ügynökök áru eladása. Ügynökök, arra szóló iparigazolvány s az ipartörvény egyéb rendelkezéseinek megtartása nélkül, áruk eladásával iparszerűleg nem foglalkozhatnak, a kereskedelemügyi miniszternek 1906. évi 24,752. számú elvi határozata szerint.

Gyanuba került rablógyilkos. A Lédeczen megölt Klein házaló ügyében megindult bünyügyi eljárás folyamán a esendőrség elfogott folyó hó 24-én egy Kovács nevű kétes foglalkozású egyént. Azonban miután alibijét igazolni tudta, azonnal szabadlábra helyezték és így a tettes kiléte még mindig ismeretlen.

Munkásbiztosítási törvények. Serényen folynak már a munkálatok a kereskedelemügyi ministeriumban az ipari munkások betegsegélyezéséről és balesetbiztosításáról szóló törvények ügyében. A kereskedelmi minister ezt a két szociálpolitikai szempontból rendkívül fontos törvényjavaslatot még ez év őszén az országgyűlés elé akarja terjeszteni. Ezt megelőzőleg az Országos Ipartanács állandó bizottsága fog velük foglalkozni.

A nyitra—érsekujvári vasuti vonal elsőrangusítása. A nyitra—érsekujvári vonalon már elkészültek a pálya elsőrangusítási munkálatai, nehezebb sineket raktak le s nemsokára bizottsági bejárás is lesz.

Nyári mulatság. A Garamvölgyi vonal Magyar Királyi Államvasuti állomásvezetői folyó évi július hó 1-én, vasárnap, a Rudnó állomás melletti újbányai városi erdőben tombola, világposta, emléktárgyak kisorsolásával, tűzijáték és egyéb szórakoztató játékokkal egybekötött jótékony-célú zártkörű nyári mulatságot rendez.

A megyei könyvtár és muzeum vizsgálata. Folyó hó 25-én érkezett Aranyosmarótra Dr. Fehérpataki László, egyetemi rk. tanár, a könyvtárak országos felügyelője, hogy a vármegyének ujonnan berendezett könyvtárát megvizsgálja. Egy napi itt tartózkodás után Budapestre visszautazott. Ugyancsak e hó 24-én vizsgálta meg Dr. Wossinszky Mór szegszárdi apátplebános, a muzeumok országos felügyelője a megyei muzeumot. — Mindkét felügyelő legnagyobb elismerését fejezte ki

Sefesik Béla, a vármegye főlevéltárosa előtt, a ki a vármegye könyvtárát és muzeumát kiváló gondossággal tartja rendben. A főlevéltáros ur megérdemli, hogy a vármegye közönsége érdemeit jobban méltányolja, mint eddig tette, mert a vármegyének még sohasem volt ennyire szakképzett és törekvő főlevéltárosa.

Kevés nálunk a névmagyarosítás!

A névmagyarosító társaság buzgó elnöke Telkes Simon közli, hogy a mult évben hányan cserélték fel idegen hangzású nevüket magyar névvel. Szomorúan látjuk, hogy ebben a statisztikában a mi városunk az utolsók közé került és alig egynehányan akadtak, kik szükségét érezték annak, hogy magyar érzésüknek jó hangzású magyar névvel is külsőleg kifejezést adjanak. Mi azt hisszük, hogy ha már a társadalom nem képes szuggerálni, minden magyar embernek kétszeres kötelessége a magyar név viselése, az iskoláknak pedig egyik legelső feladata, hogy növendékeikbe ezt a kötelességérzetet beoltsák; s majdan, ha a küzdelmes életet megkezdik, egy új névnek, a magyar névnek szerezzenek önmaguk tiszteletet és közbecsülést.

Mikor a szerkesztő nyerit. Egyik esongrádmegyei város lapjának, a Cs. H.-nak felelős szerkesztője, dr. L. J., aki a város polgármestere is volt, a lapban bejelentette, hogy megvált állásától. Amikor a szerkesztői tóllat néhány hó előtt megragadta, azzal a kérelemmel fordult a közönséghez, hogy tekintsék a lapját, a Cs. H.-t omnibusznak, a melyre minél többen szálljanak föl. Ugy látszik azonban, hogy a publikum nagyon döcögősnek találta a vidéki omnibuszt és csak mérsékelt számmal szállt föl rá. Erre L. J. dr. megvált a laptól s a következő furesa hangú bucsuzó levelet hagyta hátra: „Kedves utitársaim! Midőn az Omnibussal — a Cs. H.-val — elindultam, kocsis-szerem volt, a bakról irányítottam alkalmazosságunkat; de kiadómim — hogy kik voltak a gazdáim és ki az igazi, ma sem tudom — lóvá tettek, a rud mellé kellett álnom és huztam egyenlőtlen erővel két kis sajtó esikővel, szedőinasokkal, a batárt; s a teher nagyobb volt, mint a mennyire vállalkoztam, tehát kiugrottam a hámból s amidőn ezt az eseményt az igen tisztelt utasainknak, szíves bocsánatuknak kikérése mellett, a valószínű hiven, a fenti egyszerű képzetben tudokra kívánom adni, az igen tisztelt utitársainknak, kiváltképpen pedig azoknak a szeretetreméltó uraknak, kik szívesek voltak olykor-olykor abrakkal ellátni, őszinte üdvözlöt nyeritek. Maradtam kiváló tisztelettel 1906. jun. 6-án. Dr. L. J. ügyvéd, a Cs. H. szerkesztője.”

A vasut felelőssége a mintaböröndök szállítása körül. P. J. kereskedelmi utazó kárterítési pert indított az államvasutak ellen azért, mert mintaböröndjét a vasut máshová, illetve nem oda szállította, ahová azt szállítatni kérte és a szállítás által okozott késedelem volt az oka annak, hogy az utazó kevesebb megrendelést gyűjtött, mint az előző évben és így a vasut szállítási késedelme folytán bizonyos haszontól elesett. A budapesti itélőtábla 1905. szept. 7-én 81. szám alatt hozott ítéletében kimondotta, hogy vastag gondatlanság forog fenn a vasut részéről, ha a gyorsáru fuvarlevéllel felvett mintaböröndre nem illesztette sem a rendeltetési állomás nevét feltüntető barcházát, hanem a küldeményt a podgyászáru közé tette. Ha tehát az árut máshová küldendő podgyászdarabok közé tette és ezáltal más állomásra szállította, a vasut kétségtelenül oly nagyfokú mulasztást követ el, mely a vétkes gondatlanságot megállapítja. Epen ezért a tábla felperesnek 440 kor. kár követelését megítélte a vasutal szemben.

A fürdők adója. A kereskedelemügyi minister folyó évi 35066. szám alatt kimondotta, hogy a gyógyfürdők, valamint a tisztán kényelmi és tisztasági szempontból használt fürdők harmadik osztályú kereseti adót tartoznak fizetni és a kereskedelmi és iparkamarai illeték fizetése alól sem mentesek.